

ABSTRAKT

(dot. sprawy o sygn. 592983-I/08/RP)

Art. 91 ustawy z 12 kwietnia 2001 r. - *Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej*, art. 74 ustawy z dnia 23 stycznia 2004 r. - *Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego* oraz art. 80 ustawy z dnia 27 września 1990 r. o wyborze *Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej* (dalej: kwestionowane przepisy) w sposób podobny regulują postępowanie przedwyborcze służące ochronie w czasie trwania kampanii wyborczej czci oraz dobrego imienia kandydata przez nieprawdziwymi informacjami zamieszczanymi w materiałach agitacyjnych. Postępowanie to jest prowadzone w trybie nieprocesowym (w zakresie nieuregulowanym przez ustawy wyborcze - na zasadach określonych w *Kodeksie Postępowania Cywilnego*) na wniosek wymienionych w ww. przepisach podmiotów (głównie kandydat albo przedstawiciel zainteresowanego komitetu wyborczego). Ma ono charakter przyspieszony - sądy I i II instancji dysponują jedynie terminem 24 h na rozstrzygnięcie sprawy. Zgodnie z kwestionowanymi przepisami, od postanowienia sądu apelacyjnego nie przysługuje żaden środek prawny, w tym przede wszystkim skarga o wznowienie postępowania. To ostatnie rozwiązanie budzi zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich poważne zastrzeżenia co do zgodności z prawem do sądu, rozumianym jako prawo do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności (art. 45 ust. 1 oraz art. 77 ust. 2 Konstytucji).

Postępowanie przedwyborcze służy ochronie dobrego imienia kandydata oraz umożliwia wyborcom rzetelną ocenę kandydatury w trakcie kampanii wyborczej. Zbliżająca się data aktu wyborczego uzasadnia przyspieszenie procedury na etapie rozstrzygania przez sądy I oraz II instancji. Nie kwestionując zasadności rozwiązania w tym zakresie, Rzecznik stoi na stanowisku, iż brak jest racjonalnych powodów wyłączenia przez ustawodawcę możliwości wniesienia (już po zakończeniu kampanii wyborczej) skargi o wznowienie postępowania. Skarga ta jest przecież nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, służącym wzruszeniu orzeczeń wydanych w ramach postępowania dotkniętego wadliwością o szczególnie doniosłym charakterze (podstawy skargi wznowieniowej wylicza *Kodeks Postępowania Cywilnego*). Brak możliwości wznowienia postępowania skutkuje utrzymaniem w mocy rozstrzygnięć sądowych dotkniętych wadą która nie może być zaakceptowana przez porządek prawny w demokratycznym państwie prawa. Przede wszystkim wada ta polegać może na naruszeniu zasady prawdy materialnej - oparciu rozstrzygnięcia na niezgodnych z rzeczywistością ustaleniach faktycznych. Często okazuje się, iż już po zamknięciu

postępowania w I i II instancji (postępowania o przyspieszonym charakterze) wyjdą na jaw dowody, którymi na poprzednim etapie procedury strona nie dysponowała i dysponować nie mogła, a które miały istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Ewentualne prawo do wniesienia skargi wznowieniowej w niczym nie zagraża efektywności i szybkości rozpoznawania spraw w I i II instancji, kiedy to ceł postępowania przedwyborczego zostaje osiągnięty. Zdaniem Rzecznika, ustawodawca uchybił obowiązkowi należytego ukształtowania procedury zgodnie z wymogami sprawiedliwości.

Biorąc powyższe pod uwagę, Rzecznik Praw Obywatelskich skorzystał z uprawnienia wynikającego z art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji i wystąpił do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie, iż kwestionowane przepisy w zakresie w jakim wyłączają możliwość wznowienia postępowania, są niezgodne z art. 45 ust. 1 oraz art. 77 ust. 2 Konstytucji

Sporządził:

Radosław Puchta

*M. Kubiś,
26.02.09*